

dentehuizen te verdwijnen en de nieuwe namen moesten neutraal klinken; '(sie) sollen nicht der heutigten Zeit entnommen werden', berichtte *Generalkommissar* Wimmer aan de secretarissen-generaal¹; die nieuwe namen moesten door de burgemeesters via de commissarissen der provincies aan de provinciale *Beauftragten* voorgelegd worden. Tal van burgemeesters gebruikten in hun nieuwe naamgeving begrippen als 'Willem de Zwijger', 'Juliana van Stolberg', 'Louise de Coligny', 'Frederik Hendrik', 'Maurits' en 'de Ruyter'. In twee gemeenten (Elst en Zwijndrecht) kwamen er een 'Van Hogendorpstraat', een 'van der Duyn van Maasdamstraat' en een 'van Limburg Stirumstraat' – 'dit zijn dus', zo schreef de districtsleider van de NSB uit Zwijndrecht die het toch al niet op de burgemeester begrepen had,

'de drie bekende heren van de bekende landing te Scheveningen. Het is verwonderlijk hoe deze vrome smeerlap het uitgedacht heeft gekregen. Droevig en meer dan droevig is het, dat wij tegen dergelijke Judasstreken niets kunnen doen.'²

De burgemeester van Kampen, H. M. Oldenhof, was, voorzover ons bekend, de enige burgemeester in den lande die weigerde gevolg te geven aan de instructies ten aanzien van de naamgeving die hem via secretaris-generaal Frederiks bereikt hadden; hij werd ontslagen.³

In de namen van de kerkgebouwen veranderde niets.

Evenmin trouwens in de gezindheid van veruit de meeste Nederlanders bij wie de begrippen 'Oranje' en 'bevrijding' identiek geworden waren.

★

Met ons relaas zijn wij iets verder gegaan dan de zomer en de vroege herfst van '41. Daar keren wij nu naar terug. Wij zouden er dan op willen wijzen dat het gebruik van symbolen waarmee men uiting gaf aan zijn anti-Duitse en anti-NSB gevoelens tijdens de gehele bezetting nimmer zo intensief geweest is als juist in het tweede en derde kwartaal van 1941.

Verschillende factoren hebben hiertoe bijgedragen.

Men bedenke ten eerste dat van de zomer van '40 af tien-, ja honderd-

¹ Rondschrjven, 21 jan. 1942 (*VuJ*, *HA Inneres*, 122 ac). ² Brief z.d. (febr. 1942) van de leider van district 18 aan de secr. gen. der NSB (NSB, 516). ³ Oldenhof had op 18 juni '40 in de eerste vergadering van de gemeenteraad van Kampen met grote warmte over de koningin gesproken.